

Den eldste steinalderen på Eiker

- jegere og fiskere på vandring i et skjærgårdslandskap

Slike nøstvehakker er blant de få sporene som er bevart etter menneskene som bodde på Eiker i eldre steinalder. Den til venstre er funnet på Sørby, den i midten ved Roa på Semsmoen og de to til høyre fra Lilleås. Det er også funnet ei tilsvarende hakke ved Rustand på Fiskum. De er laget av grønnstein og var i bruk for 7-8000 år siden.

For å rote fram røtter, løk og andre vekster fra jorda, brukte de en gravestokk, med en gjennomboret stein for å gi ekstra tyngde. Slike steiner er funnet på Eiker.

Fra perioden mellom 6000 og 4000 f.Kr. finnes det flere spor etter mennesker på Eiker. Det er likevel ikke mer enn rundt 30 gjenstander som er funnet fra hele denne perioden. Derfor sier det seg selv at en ikke vet veldig mye om folkene som bodde her. Kombinert med det en veit om plante-og dyrelivet på denne tida, samt funn fra andre steder i Skandinavia og kombinert med det en vet om steinalderkulturer som har eksistert i nyere tid, kan en likevel danne seg et bilde av hvordan de steinalderens eikværingene levde.

For 8000 år siden sto vannet rundt 60 meter høyere enn i dag, og bygda lå langt inne i en stor fjord, som sto i forbindelse med havet. Men mye var annerledes enn da de første menneskene slo seg ned på Eiker 2-3000 år tidligere. Klimaet var varmere enn i dag. Spesielt var vintrene milde, og snø må ha vært en sjeldenhet. Hele området må ha vært en stor lauvskog, med trær som eik, ask, lind, alm og or. Denne skogen må ha vært full av dyr, men også av nøtter, røtter, løk, bær og andre spiselige vekster, og i sjøen var det fisk, fugler og sjøpattedyr. Nettopp disse matressursene må ha vært grunnen til at de første menneskene slo seg ned her.

Mange av redskapene som disse menneskene brukte har nok vært av tre og bein, og der er for lengst borte. Bare enkelte gjenstander av stein har overlevde, og arkeologene er usikre på hva slags funksjon mange av dem har hatt. Likevel forteller de en del interessante ting. Gjenstandene skiller se ikke fra det som er funnet andre steder på Østlandet fra denne perioden - det som gjerne kalles «Nøstvetkulturen», etter gården i Akershus der denne typen gjenstander først ble funnet. Nesten alle sammen er funnet 50-60 m.o.h., altså der vannstanden sto i denne perioden.

Det ser altså ut til at ressursene i fjorden har vært svært viktige - selv om de nok også har utnyttet det som fantes av dyr og planter i skogen. Antagelig har det bare eksistert noen ganske få boplasser samtidig. Folk slo seg ned i lune vikene og kunne sikkert bli boende på samme sted en god stund, før de flyttet videre for å utnytte naturressursene best mulig til ulike steder av året. Seinere kunne de flytte tilbake til samme sted eller til et helt nytt. Derfor er funnene fra eldre steinalder spredt over store deler av bygda. Og det aller meste fra denne fjerne fortida har nok aldri blitt funnet.